

Autor: Jonathan Bowden

Jen málo filmů se dostalo pod takovou palbu kritiky jako Gibsonovo *Umučení Krista* (*The Passion of the Christ* 2004), ale přesto – když jsem se naposled díval – pronikl mezi desítku finančně nejúspěšnějších filmů všech dob. Ohromný celosvětový úspěch mezi křesťany opravdu vedl k částečnému zmírnění zcela koordinovaného útoku na film. Nic neinspiruje úspěch jako úspěch a vzpomínám si, jak mě pobavilo, když jsem na vrcholku *hysterie* pozoroval autobus šinoucí se napříč mým městem s obří reklamou na Gibsonovo Umučení. Co ovšem říct o filmu samém?

Umučení Krista

Umučení Krista je vysoce umělecký a metafyzický film vytvořený z ultrakatolické perspektivy. V roli režiséra prokazuje Mel Gibson působivou míru originality a smysl pro estetično – to je zjevné v každém detailu. I barevná paleta větší části filmu má okrový nádech připomínající raně renesanční mistry jako byli Giotto a Cimabue.

Některé scény působí obzvláště intenzivně: útok havranů na zloděje, ukřižované zároveň s Kristem; Šimon, nucený nést Kříž namísto Spasitele; zobrazení Dábla – Satana jako androgynní vyholené supermodelky pak nepochybně vejde do historie kinematografie jako jedna z nejnepokojivějších inovací.

„*frisson...*“

Za zmínku stojí odlišná reakce na její vzhled v Itálii oproti jiným zemím. Každopádně si zkuste představit Lady Gaga jako Mefistofela v Goethově Faustovi a to pomyslení *zamrazí*.

Ve vysokém křesťanském umění má umělec volnou ruku při zobrazení dáblského, protože to se nachází mimo hlavní dění nebo očekávání lidské nedokonalosti. Čím perverznější zobrazení, tím je esteticky více odhalující – alespoň podle této teorie.

Další ze zajímavějších, obzvláště v Evropě zaznívajících, připomínek k filmu je jeho údajný krvežíznivý sadomasochistický obsah, který ho degraduje na úroveň *slasheru* v biblických kulisách. Zobrazené násilí však není samoučelné a odpovídá doslovnému zobrazení evangelia. Během úvodní téměř hodiny se mimo strkanic v *Zahradě* nedočkáme vůbec žádného násilí.

DĚLSKÝ POTÁPĚČ

To pasuje i k velmi pozitivnímu zobrazení Římanů v celém díle. Člověk si uvědomí, proč se Gibsonovo vyznání jmenuje římský katolicismus. Bulharský herec v roli Piláta (k nerozeznání podobný Mussolinimu) ho představuje, jako - řečeno s Nietzsche - skutečného hrdinu Nového zákona. Což je v souladu s Gibsonovou představou - která je celým nosným tématem filmu - že Kristova výjimečná morálka (v originále „*moral arc*“). Pravděpodobně narážka na výrok Theodora Parkera, respektive plagiátora Martina L. Kinga - pozn. DP) či výchozí bod souvisí s faktem, že není „Člověk“ (sic).

Na adresu tzv. „antisemitismu“ nemám co říct. Film není ani náznakem antisemitský - jde o tradicionalistický umělecký film v duchu vysoké katolické kultury se vším, co z toho vyplývá. Rozhodně ale nejde o filosemitský kousek. Tzv. skandál spojený s uvedením filmu jen ukazuje na nutnost konfrontovat a postavit se polooficiální cenzuře a obecné přecitlivělosti.

Gibson se skutečně nedopustil ničeho urážlivého - dokonce i četné užívání latiny lze z klasicizující perspektivy považovat pouze za prvek na efekt. Nic víc.

Doporučuji tento film znovu shlédnout na DVD, nyní, když rozruch kolem něj definitivně utichl. Myslím, že Gibsonovo Umučení Krista lze chápat jako další oltářní tabulku, à la Grünewald, k *Olympii* Leni Riefenstahlové. K *Olympii*, nikoli *Triumfu vůle*. Je zde jemný rozdíl...

Úvaha Jonathana Bowdena *Mel Gibson's The Passion of the Christ* vyšla na stránkách Counter-Currents Publishing.